

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m.v. (Skattefratagelse for sanerings-selskaber).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 21) findes i tidenden sp. 492).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om ferie med løn, lov om lærlingeforhold og medhjælperlov. (Om indførelse af 4 ugers ferie med løn eller feriegodtgørelse, forhøjelse af feriegodtgørelsen til 10 pct. og udvidelse af den af ferieloven omfattede personkreds) [af Erling Dinesen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VIII) findes i tillæg A. sp. 681, fremsættelsen i tidenden sp. 393).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 6-7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om en reform af ferielovgivningen [af Krog Hansen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XI) findes i tillæg A. sp. 685, fremsættelsen i tidenden sp. 396).

Første behandling af forslag til lov om ferie.

(Lovforslaget (nr. 35) findes i tillæg A. sp. 737, fremsættelsen i tidenden sp. 565).

Forslagene sættes til forhandling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgård): Det af medlemmer af socialdemokratiet fremsatte forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om ferie med løn, lov om lærlingeforhold og medhjælperlov og det af medlemmer af socialistisk folkeparti fremsatte forslag til folketingsbeslutning om en reform af ferielovgivningen er identiske med de forslag, der blev fremsat den 9. april i år og var til første behandling den 9. maj i år. Det centrale punkt i de to forslag er en forlængelse af den årlige ferie med løn til 4 uger, og jeg skal med hensyn til dette spørgsmål henvise til mine bemærkninger ved fremsættelsen i tinget af regeringens forslag til lov om ferie.

Begge forslag sigter endvidere på en udvidelse af den personkreds, der skal være omfattet af ferieloven. I det af socialdemokratiet fremsatte forslag er som nye grupper medtaget lærlinge og medhjælpere, mens socialistisk folkeparti foreslår, at loven skal gælde for alle lønmodtagere, og der er herved ud over lærlinge og medhjælpere altså også peget på tjenestemænd. I regeringens forslag til lov om ferie er lærlinge inddraget under loven, mens man ikke har fundet det hensigtsmæssigt, at medhjælpere skulle omfattes heraf. Jeg skal også med hensyn til dette spørgsmål henvise til bemærkningerne i min fremsættelsestale.

For så vidt angår statstjenestemænd m. fl. under ferieloven vil jeg gerne pege på, at det i den nye tjenestemandsløvs § 45 er bestemt, at løn- og andre ansættelsesvilkår — og det vil altså også sige feriespørgsmål — fastsættes ved aftale mellem staten og de pågældende centralorganisationer. Det forekommer mig ikke at være rigtigt gennem anden lovgivning at ændre tjenestemandsløven på dette punkt. En nærmere drøftelse af de to forslag vil formentlig kunne finde sted i det udvalg, der nedsættes.

Erling Dinesen: Må jeg først gøre et par bemærkninger til det ferielovsforslag, som arbejdsministeren har fremsat. Forholdet er det, at det dels indeholder en række tek-

[Erling Dinesen.]

niske ændringer, dels visse realitetsændringer, som i høj grad bygger på resultaterne af det udvalgsarbejde, der er foregået i det udvalg, som blev nedsat den 12. maj 1967. Der er ganske givet behov for en modernisering af loven, og det vil vi gerne være med til, men når arbejdsministeren i øvrigt har lagt udvalgsarbejdet til grund, synes jeg, det er bemærkelsesværdigt, at han ikke på vigtige områder har fulgt udvalgets indstilling.

Det gælder f. eks., når talen er om personkredsen, altså alle de lønmodtagergrupper, som skal omfattes af en ny ferielov. Lærlinge med lærekontrakt er medtaget efter lovforslaget, og det er jeg enig i, idet jeg dog vil sætte et spørgsmålstegn ved feriegodtgørelsen for det sidste læreår. Min opfattelse er egentlig den, at der burde sikres lærlinge en højere feriegodtgørelse det sidste år, således at ferien som udlært ikke skal holdes på grundlag af en godtgørelse, som ligger meget nær lærlingelønnen eller svarer til denne løn, men helst noget, der lå i nærheden af den aktuelle indkomst på det tidspunkt, hvor ferien skal holdes. Jeg mener, det er et problem, vi må se lidt nærmere på i udvalget, og det samme gælder i øvrigt de overgangsbestemmelser, som er omtalt i lovforslaget.

Ferieudvalget har også indstillet, at de unge, som i dag feriemæssigt er omfattet af medhjælperloven, fremtidig som alle andre — bortset fra tjenestemænd — skal ind under ferieloven. Til trods for denne klare indstilling har regeringen ikke fundet det hensigtsmæssigt at følge udvalgets forslag, siger man, og disse medhjælpere er altså ikke kommet med. Jeg vil gerne sige, at det synes jeg ikke er rimeligt. Forholdet er det, at arbejdsministeren har tilsidesat flertallets afgørelse i ferieudvalget, ja, han har tilmed direkte desavoueret arbejdsministeriets egne repræsentanter i udvalget, som var enige i, at disse medhjælpere nu burde omfattes af ferieloven. Jeg kan ikke få anden opfattelse, end at det i dette spørgsmål alene har været de snævre arbejdsgiverinteresser, der er taget hensyn til.

Det fremgår da også af betænkningen, at landbrugets arbejdsgivere er gået imod, og der kan måske derfor ikke være nogen tvivl om, at partiet venstre har hentet sig en af sine første sejre i regeringen ved at få gen-

nemtrumfet, at landbrugets medhjælpere ikke skal være omfattet af den samme feriemæssige beskyttelse og sikring, som andre lønmodtagere har opnået. Arbejdsministeren har så åbenbart sagtmødig bøjet hovedet, han har kapitulert og helt set bort fra udvalgets saglige indstilling. Nu var det åbenbart venstres tur til at opnå resultater, og flere resultater af den slags skal jo nok sætte galluptallene i vejret — bare ikke hos venstre, tror jeg, det bliver nok snarere hos oppositionen. Jeg kan godt allerede på nuværende tidspunkt meddele, at vi vil fremsætte ændringsforslag, således at medhjælperne kommer med ind under den beskyttelse, som ferieloven giver.

Jeg vil derpå gerne gøre et par bemærkninger om feriens placering. Her er hovedreglen opretholdt, men der gives nu adgang til at fravige disse regler, og det er der nok med de ændrede ferievaner en rimelig grundelse for. Jeg har ingen betænkeligheder ved reglen om, at ferien kan lægges uden for lovens ferieperiode, vel at mærke når der overenskomstmæssigt er truffet aftale herom, men jeg er noget betænkelig ved bestemmelsen om, at det også kan ske, såfremt der direkte, altså i de enkelte tilfælde, træffes aftale mellem arbejdsgiver og lønmodtager herom. Jeg ved godt, der er et flertal for dette synspunkt i udvalget, men jeg er alligevel betænkelig ved det. Jeg er bange for, at det i mange tilfælde især på funktionærområdet reelt kan komme til at betyde, at funktionærerne tvinges til at gå frivilligt med til at acceptere at holde ferie, når det passer arbejdsgiveren, uden hensyn til om det også er belejligt for funktionæren. Jeg synes nok, det er en lidt farlig bestemmelse på mindre fast organiserede områder, og derfor tror jeg også, vi skal undersøge dette spørgsmål lidt nærmere i det folketingsudvalg, som skal beskæftige sig med sagen.

Reglerne om feriegodtgørelsen under sygdom og tilskadekomst er jeg heller ikke helt tilfreds med. Jeg har en fornemmelse af, at der er tale om en forringelse i forhold til de gældende regler. Jeg skal ikke gå nærmere ind på de enkeltheder her, det er noget, vi må se på i udvalget sammen med de andre ting.

Så er der spørgsmålet om sikring af feriegodtgørelsen f. eks. i forbindelse med arbejdsgiveres betalingsstandsninger. Det er et

[Erling Dinesen.]

meget vigtigt spørgsmål, og sådan har arbejdsministeren da også omtalt det. Vi får jo ikke løst dette problem med det lovforslag, som ligger her. Jeg forstår, at et udvalg arbejder med at finde frem til en garantiordning samt overvejer at tilvejebringe et system til afløsning af feriemærkesystemet. Der er allerede, som vi ved, opnået visse forbedringer gennem ændringer i konkursloven, men der er i høj grad behov for yderligere sikkerhedsforanstaltninger. Jeg håber derfor, at der snart foreligger et resultat af udvalgets arbejde.

Jeg skal i øvrigt ikke gå nærmere ind på de enkelte paragraffer i lovforslaget; meget af det er jo af hovedsagelig teknisk karakter. Vi må behandle det grundigt i udvalget, hvor også de interesserede organisationer kan få lejlighed til at udtale sig.

Men jeg vil gerne gå tilbage til arbejdsministerens fremsættelse, som jo sammen med de bemærkninger, ministeren gjorde her i dag, indeholder en fornyet afvisning af vort forslag om 4 ugers ferie.

Det er naturligt, at arbejdsministeren holder sig til sine bemærkninger fra behandlingen her i tinget den 9. maj i år. Han føjer til, at det ville svare til den tradition, der efterhånden foreligger med hensyn til ferieloven, at en eventuel ferieforlængelse sker på grundlag af overenskomstforhold mellem hovedorganisationerne på arbejdsmarkedet. Jeg skal ikke gentage, hvad jeg selv sagde herom i foråret, kun på ny understrege, at jeg ikke kan acceptere dette synspunkt. Der er tradition for, at den ugentlige arbejdstid fastsættes ved kollektive overenskomster, men der er ikke tradition for, at det samme sker på ferieområdet. Vi har en ferielov, som folketinget har vedtaget, og hvori vi naturligvis suverænt kan vedtage forbedringer, på samme måde som det kan ske på andre sociale lovgivningsområder.

Jeg minder om, at 4 ugers ferie er gennemført i Sverige og Norge. Forholdet er videre det, at betydelige grupper her i landet er sikret 4 ugers ferie; det gælder højerelønnede tjenestemænd og tjenestemænd, der har opnået en vis alder og en vis anciennitet. Hertil kommer — det var noget af det, vi også var inde på, da vi drøftede hele spørgsmålet i foråret — at danske arbejdsgivere er gunstigere stillet, når talen er om

bidrag til sociale formål, end arbejdsgivere i de øvrige nordiske lande.

Men jeg forstår, at regeringen står fast på sin afvisning. Hovedbegrundelsen er, at dette spørgsmål skal klares ved overenskomstforhandlingerne. Og det er jo et standpunkt. Men så begriber jeg til gengæld ikke meningen med arbejdsministerens udtalelser herom i fremsættelsen. Jeg må faktisk indrømme, at jeg tog mig til hovedet, da jeg læste følgende bemærkninger af arbejdsministeren:

„Såfremt der ved overenskomstfornyelserne i foråret 1971 måtte blive truffet aftale om forlængelse af ferien, ville den praktiske gennemførelse f. eks. kunne ske ved til sin tid at gennemføre en lovændring om forhøjet feriegodtgørelse fra 1. juli 1971 som grundlag for en forlængelse af ferien i perioden 1. april 1972 til 31. marts 1973 fra 18 til 21 dage og til 24 dage fra og med ferieåret 1973-74.“

Arbejdsministeren føjer til:

„Et sådant tidsforløb ville for den helt overvejende del af arbejdsmarkedet ikke gribe ind i de bestående overenskomstforhold, hvilket regeringen lægger vægt på.“

Ærlig talt, jeg har ikke tidligere oplevet noget lignende, og jeg kunne egentlig fristes til at spørge: Er det arbejdsministeren, som har skrevet dette, eller er det Arbejdsgiverforeningens formand? Hvor inspirationen er hentet fra, er der vel næppe tvivl om. Nu er det jo arbejdsministerens tale, det drejer sig om, og så må jeg vel have lov at spørge her, hvad egentlig meningen er. Arbejdsministeren har fremhævet meget stærkt, at ferispørgsmålet skal klares ved frie forhandlinger på arbejdsmarkedet, og så oplever vi nu, at arbejdsministeren giver praktiske anvisninger på, hvad der bør ske og hvornår, såfremt der i 1971 træffes aftale om en ferieudvidelse. Ja, ministeren fortæller direkte Arbejdsgiverforeningen, hvordan den skal bære sig ad med at få 4 ugers ferie udskudt til 1973-74. Jeg synes selv, at det er en noget ejendommelig fremgangsmåde, ministeren her anvender. Mener arbejdsministeren virkelig, det er påkrævet at give arbejdsmarkedets parter orientering om, på hvilken måde en 4 ugers ferie kan gennemføres? Og mener arbejdsministeren ikke, at der med disse anvisninger er tale om en ind-

[Erling Dinesen.]

blanding i overenskomstforholdene og overenskomstforhandlinger, som skal påbegyndes om et års tid? Disse spørgsmål synes jeg det er berettiget at stille, og jeg vil da gerne føje til, at jeg i øvrigt finder det helt uacceptabelt, at arbejdsministeren på denne måde giver såkaldte gode råd til hovedorganisationerne. Jeg kan føje til yderligere, at der findes andre og bedre måder at gennemføre 4 ugers ferie på end de af ministeren anviste.

Men jeg forstår, at regeringen ønsker ferieforlængelsen udskudt 4-5 år, at man på ny afviser det forslag, vi har stillet. Det tror jeg ikke er særlig klog politik, men regeringspartierne har jo fortsat magt nok — også til at forhindre nye sociale reformer.

Simonsen: Der er ikke mindre end 3 forskellige ferieforslag, vi her skal tage stilling til, og vi kan vel groft set dele dem op i 2 hovedområder: et regeringsforslag, der beskæftiger sig med beskyttelsesforbedringer, og to oppositionsforslag, der beskæftiger sig med feriens længde. Det sidste har vi jo haft lejlighed til at diskutere her i tinget for et halvt års tid siden, så det vil jeg komme tilbage til senere.

Jeg tror, det vil blive hilst med glæde, at vi nu får en modernisering af lov om ferie. Det har der længe været optræk til, og man kan sige, at i det store og hele er der en overensstemmelse mellem flertalsindstillingen fra arbejdsministerens udvalg og det forslag, som ministeren her fremsætter.

Hvad personkredsen angår, havde det nok været nok så rationelt, om alle lønmodtagere var dækket af ferieloven, men vi er i vor gruppe af den opfattelse, at det til trods herfor alligevel er naturligt, at medhjælpernes ferieret fortsat fastsættes gennem medhjælperloven på grund af de særlige korttidsansættelser, som vi oplever inden for dette område. Vi har jo allerede gennem den udvalgsbetænkning, der er kommet fra arbejdsministeriets udvalg, fastslået, at der er andre lønmodtagergrupper, der på grund af særlige forhold hører hjemme i en særlig lov, nemlig tjenestemændene. Derfor synes jeg sådan set, at der alligevel, til trods for det rationelle, findes et fornuftigt argument for at undtage denne specielle gruppe. Det, der for os er det helt afgørende i denne

forbindelse, er, at medhjælpergruppen fortsat har samme ferierettigheder som øvrige lønmodtagere, og det skulle der ikke være nogen tvivl om er tilfældet også efter dette lovforslag.

Det er et ubestrideligt fremskridt, at lærlingene, der under alle omstændigheder efter læretidens udløb er omfattet af ferieloven, nu kommer med fra læretidens begyndelse, og selv om det selvfølgelig ikke teoretisk set betyder noget decideret fremskridt i kroner og øre for lærlingegruppen, så er jeg dog alligevel overbevist om, at den nu klart affattede formulering i ferieloven i praksis vil vise sig at afhjælpe mange misforståelser for lærlingene rundt på virksomhederne og derfor alligevel i praksis vil vise sig at blive en forbedring.

Det er naturligt, som hr. Erling Dinesen allerede har været inde på, at der også sker en modernisering af reglerne for feriens lægning. Egentlig kunne vi vel have ønsket os en endnu større feriespredning, når man ser de ændrede ferievaner, som efterhånden bliver fremherskende i samfundet, men på den anden side er det nok klogt alligevel at standse her ud fra den betragtning, at de bestemmelser, der findes også i det nye forslag til ferielov, jo først og fremmest er beskyttelsesbestemmelser for lønmodtageren.

Jeg har ikke den samme skepsis som hr. Erling Dinesen med hensyn til de individuelle aftaler på arbejdsmarkedet. Jeg synes, det er en fordel, at netop de, der ikke gennem kollektiv overenskomst har mulighed for ferie uden for perioden, nu gennem loven får fastslået, at hvis begge parter er enige om det, så kan det lade sig gøre. Det praktiseres jo i stor udstrækning i dag uden nogen lovmæssig dækning. Nu får vi dog en lovmæssig dækning og dermed en forbedret sikkerhed for denne gruppe. Det modsatte ville indebære, at det kun var de organiserede, som i virkeligheden havde dækning for at få en ferie placeret uden for den ferieperiode, loven angiver.

Blandt det mere spændende, som vi ikke kender udspillet til endnu, er feriepengenes sikring. Vi er i vor gruppe absolut tilhængere af, at der findes et nyt system til afløsning af feriemærkerne. Det er et upraktisk system, og værst af alt er, at det ikke overholdes. Egentlig er det jo lidt beskæmmende, at vi så længe har siddet med et system, der,

[Simonsen.]

fordi det er irrationelt, stille og roligt i stor udstrækning bliver forladt i praksis. Vi håber, at det nedsatte udvalg snarest vil komme med en indstilling. For selv om konkursloven har bedret feriepengenes stilling, og selv om nogen stadig bruger feriemærker, og selv om nogle brancher har garantiordninger, så har vi ikke en 100 pct.s sikring af feriepengene. Boss-sagen var et typisk eksempel herpå.

Der er ingen tvivl om, at SF's forslag til en feriefond er det mest konsekvente, men det er til gengæld et enormt apparat at stille på benene i forhold til det relativt lille sagsantal, det drejer sig om. Men som sagt: vi finder det afgørende at, man når frem til et sikkert system og vil være glade for at se dette system, inden vi kommer til at vedtage dette lovforslag, så vi har en vis fornemmelse af, hvordan sikringen af feriepengene bliver.

Jeg skal i øvrigt ikke kommentere de øvrige tekniske ændringer, det egner sig bedre til udvalgsarbejde. Men jeg vil gerne høre arbejdsministerens mening om et område, som ikke er med i dette lovforslag, og som tilsyneladende heller ikke har været behandlet i udvalget, nemlig spørgsmålet om placering af ferie i forbindelse med opsigelsesvarsler. Det er i første række et funktionærproblem. I dag kan arbejdsgiveren efter ferieloven placere den ferie, funktionæren har til gode, helt eller delvis inden for opsigelsesvarslet. Da ferieloven imidlertid sikrer arbejdstageren hvile og rekreation og opsigelsesvarslet har til formål at sætte arbejdstageren i stand til at skaffe sig andet arbejde, bliver der uvilkårlig en konflikt-situation mellem 2 lovbeskyttelsesområder. I Norge har man en regel, der siger, at ferie ikke kan lægges inden for en opsigelsesperiode, medmindre der er tale om mindst 3 måneders opsigelse. Jeg kunne tænke mig, at vi i ferieloven fik en regel i denne retning, og håber, at ministeren vil være positiv på dette område.

Jeg kan med disse ord anbefale arbejdsministerens lovforslag og skal derefter vende mig imod socialdemokratiets og SF's forslag om en forlængelse af ferien til 4 uger. Selv om tanken er sympatisk, så kniber det med tilslutningen. Vi har som sagt talt om disse ting før, og jeg kan henvise til, hvad jeg sagde ved behandlingen her i folketinget den

9. maj i år. Jeg vil dog gerne endnu en gang understrege, ikke mindst i relation til de bemærkninger, hr. Erling Dinesen har gjort her for et øjeblik siden, at vi stadig væk ikke mener, man uden videre kan trække et enkelt af de områder, der normalt forhandles mellem arbejdsmarkedets parter, ud af dets sammenhæng og behandle det isoleret her i folketinget. Vel kunne det synes særdeles rimeligt at nå frem til 4 ugers ferie, og vi mener også, det er vigtigt, at man når frem til 4 uger, før man når en yderligere nedsættelse af arbejdstiden — og jeg vil, som ministeren jo også indirekte giver udtryk for, håbe, at dette vil lykkes ved næste overenskomstforhandling — men jeg har egentlig en vis fornemmelse af, at den forargelse, som forslagsstillerne søger at mobilisere, fordi vi ikke vil være med, ville blive helt anderledes helhjertet, hvis vi tog skridtet fuldt ud og blandede os i disse forhold, som arbejdsmarkedets parter beskæftiger sig med.

Jeg skal ikke indlede nogen ny diskussion om sædvane på arbejdsmarkedet med hensyn til feriens længde; der er allerede tidligere sagt så meget, der bekræfter, at sædvane er, at ferie klares via overenskomster. Men jeg vil dog gerne endnu en gang føje til, at jeg synes, det bedste bevis for, hvad der er kutyme, ligger i den kendsgerning, at socialdemokratiet trods 15 års regeringsansvar i træk aldrig har følt sig foranlediget til i denne periode at gribe ind i disse forhold, til trods for at både Norge og Sverige, som man jo i dag henviser til, i denne periode gennemførte 4 ugers ferie.

Jeg må derfor sige, at vi er enige i den praksis, hr. Erling Dinesen anvendte, da han selv var arbejdsminister. Hvis lønmodtagerne efter en overenskomstafslutning går til folketinget for at få de resterende ønsker opfyldt, ødelægger vi simpelt hen den nuværende mekanisme. Vi lægger megen vægt på de bedst mulige forhold for lønmodtagergruppen, men vi mener, at et forslag som det her diskuterede blot vil svække lønmodtagernes stilling i de senere forhandlinger, og så har det ikke været en forbedring, tværtimod.

Jens Frandsen: De to forslag til beslutning fremsat af socialdemokratiet og socialistisk folkeparti er som allerede nævnt gen-

[Jens Frandsen.]

fremsættelser fra sidste samling og blev behandlet her i salen den 9. maj i år. Jeg har ikke så mange bemærkninger at gøre hertil, men vil i det store og hele henholde mig til mine udtalelser fra i foråret. Jeg vil dog godt lige føje til, at jeg stadig væk finder, at spørgsmålet om ferielængde og -godtgørelse hænger meget nøje sammen med andre aftaler, der bestemmer produktionens vilkår. Det kan under ingen omstændigheder være rigtigt, at folketinget midt under en overenskomstperiode vedtager love, der pålægger nogle af parterne en væsentlig byrde, som ikke er aftalt af parterne. Det vil være en ændring af de overenskomster, parterne for godt et halvt år siden er blevet enige om. Det er venstres principielle synspunkt, at arbejdsmarkedets parter selv skal indgå aftaler om løn- og arbejdsvilkår; herunder må i afvejningen af, hvad man ved overenskomstfornyelse stærkest ønske at opnå af flere goder, som vi alle sammen regner med og håber på der stadig må være grundlag for, ganske naturligt indgå spørgsmålet om løn-udbetalingens størrelse, den daglige arbejdstid, ferielængde og -godtgørelse. Jeg tror, det vil være svært for parterne at indgå aftale, såfremt vi herinde ikke respekterer disse aftaler. Parterne selv forpligter sig til at holde og efterleve overenskomsterne; det lægger hovedorganisationerne megen vægt på. Jeg synes, at vi skal respektere dette og lade være med at gribe forstyrrende ind; det kan såmænd til tider være svært nok for disse organisationer endda.

Der er blandt lønmodtagerne sikkert noget delte meninger om, hvad man helst vil opnå af fremskridt. Jeg tror nok, at de fleste gerne ser om måske ikke alt så dog en del af fremskridtet herefter opnået ved mere fritid, herunder vel nok særlig ved længere ferie, men det er ganske sikkert, at også mange, herunder måske især de lavest lønnede, hellere ser det opnået ved højere kontant løn-udbetaling.

Vi kan altså ikke anbefale de to forslag til beslutning, hvori hovedindholdet er forhøjelsen af arbejdsgiverbidraget med $2\frac{3}{4}$ pct. fra 1. januar 1970 og udvidelsen af ferien til 4 uger fra 1. april 1971.

Om ministerens lovforslag, som i hvert fald for en stor dels vedkommende er en tek-

nisk revision af ferieloven, vil jeg sige, at det kan vi tiltræde. Jeg anser det for at være en klargørelse af mange bestemmelser deri; det er en modernisering af loven, som hviler på ferieudvalgets redegørelse og forslag.

Det er også igennem fremsættelsestalen kommet til udtryk, at det netop betyder en klargørelse af en række enkeltbestemmelser; det er altså fornuftigt, og jeg kan anbefale det.

Herudover er blandt de væsentligste ændringer den, at man udvider personkredsen til også at omfatte lærlinge ansat på lærlingekontrakt. Vi hilser i venstre med glæde, at man får dem ind under denne ordning. De foreslåede bestemmelser herom finder jeg ganske rimelige, og jeg hilser med glæde, at dette nu kommer med i ferieloven.

Hvad angår andre personkredse, der har været nævnt, kunne jeg måske om landbrugsmedhjælpere, som jo er under medhjælperloven, sige dette, at jeg finder, at der også for disse medhjælpere er fordele ved den nugældende ordning. Jeg skal i øvrigt ikke gøre mange flere bemærkninger herom; jeg kan tilslutte mig de synspunkter, som ministeren begrundet sin stillingtagen med i sin fremsættelsestale.

Jeg er glad for, at der i lovforslaget er en bestemmelse om en større spredning af ferien, for det er jo meget ændrede ferievaner, vi har oplevet i de seneste tider. Der sker en sammenklumpning af ferier, og det vil absolut være til gavn for både de ferierende og mange af dem, der skal leve af, at folk holder ferie, at man får en spredning og en længere afvikling af ferierne. Det er altså i alles interesse, og jeg må i modsætning til hr. Erling Dinesen sige, at jeg er godt tilfreds med, at også enkelte kan aftale med arbejdsgiveren at lægge ferien uden for de ellers fastsatte tider. Jeg finder for så vidt, at de kan have lige så god ret til det og lige så tungtvejende begrundelser for sådanne ønsker som de, der er inde under en kollektiv overenskomst. Vi er vel alle sammen vidende om, at det er praktiseret mange steder igennem de seneste år, og jeg er også vidende om, at mange har givet udtryk for, at de netop ønskede, at man også havde lovbestemmelser, hvorefter dette var muligt. Det hilser jeg altså også med glæde.

Spørgsmålet om sikring af feriepengene har været aktuelt igennem mange år. Her

[Jens Frandsen.]

hilser vi det med glæde, om man finder frem til et system, hvorved man først og fremmest afskaffer feriemærkesystemet, som vel ingen er tilfreds med. Det ser vi gerne erstattet med ordninger, der er mere praktiske og yder en bedre sikring end det system, vi nu har. Vi er i venstre meget villige til at forhandle om det spørgsmål med henblik på at finde ordninger, der virkelig yder en sikring for, at feriepengene er til stede, når ferien skal holdes. Jeg håber, at vi, inden udvalget er færdigt — og det skal det jo være nogenlunde hurtigt — kan nå et resultat, således at vi ved, hvad det kommer til at gå ud på.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale ministerens lovforslag og tilsige det en velvillig og hurtig, men også forsvarlig behandling i udvalget, idet der ganske givet er paragraffer og bestemmelser, som vi må studere nøje. Men principperne er jeg enig med ministeren om, og dem kan vi tiltræde, medens vi ikke kan anbefale de to forslag til beslutning.

Valbak: Fra arbejdsministerens hånd foreligger til behandling og stillingtagen et fuldt udarbejdet forslag til ny ferielov i nogle og tredivede paragraffer.

Lovforslaget følger på de allerfleste punkter det forslag, som er udarbejdet og tiltrådt af et flertal af det udvalg, som den tidligere arbejdsminister nedsatte, jeg tror, det var i 1967. I udvalget er bl. a. de berørte lønmodtagerorganisationer repræsenteret.

Mine bemærkninger her ved førstebehandling af de tre forslag om ferie vil tage udgangspunkt i det udarbejdede forslag til lov, naturligvis ikke af respektløshed over for de to forslag til beslutning, men lovforslaget er nu engang bygget op omkring en prisværdig klar systematik, som det i kommentarerne er praktisk at følge nogenlunde.

Loven har jo ikke hidtil omfattet lærlingene, medhjælperne eller tjenestemændene. Undtagelserne har nok overvejende deres begrundelse i, at de tre grupper i forvejen havde og har feriensikring ved bestemmelser i de love, der i øvrigt gælder for disse grupper. Hertil kommer, at de tre gruppers særlige ferieregler vel hver for sig på enkelte punkter giver lidt gunstigere vilkår end

ferieloven, på andre lidt ringere, men de voldsomme forskelle kan der næppe siges at være. Af principielle grunde må man naturligvis foretrække, at flest muligt af vore lønmodtagergrupper er ens stillet i feriemæssig henseende, og det kan naturligvis lade sig gøre ved, at man ophæver alle undtagelsesbestemmelserne sådan som af SF foreslået. Når jeg ikke mener, at man i dag kan og bør gå så vidt, som principperne tilsiger, har det udelukkende praktiske årsager.

I udvalgets redegørelse er givet grunde, der taler for, at man ikke i dag bør tage det skridt at inddrage tjenestemændene under ferieloven, og det mener socialdemokratiet jo heller ikke i medfør af sit forslag. I udvalget har man da også været helt enig om fortsat at foreslå tjenestemændene holdt uden for lovens område. Som bekendt havde tjenestemændenes egne organisationer sæde i udvalget.

Andledes med medhjælperne: dér følger arbejdsministeren et mindretal i udvalget med den følge, at lovforslaget som gældende lov undtager medhjælperne.

Må jeg straks sige, at jeg meget vel forstår de praktiske grunde, der ligger bag, når regeringsforslaget ikke medtager medhjælperne. For det første: ingen af dem, hvem spørgsmålet direkte angår, har fremsat noget varmt ønske om ændring i de bestående forhold, og det må for det andet erkendes, at ferielov og medhjælperlov giver det samme på to væsentlige områder, nemlig feriens længde og feriegodtgørelsen. Hertil kommer så for det tredje, at medhjælperen erhverver godtgørelse for den aktuelle løn, og den er jo ofte noget højere end den, han ville have fået godtgørelse for i henhold til ferieloven. Ved en eventuel overgang til ferieloven ville der tillige opstå et hul på 1 år, som enten måtte gå ud over medhjælperen, eller som måtte betales af landmanden og husmoderen i byen i form af dobbelt feriegodtgørelse for overgangsåret. Ingen af de to udveje tiltaler mig og mit parti, så i givet fald måtte man vel overveje at finde andre veje til dette problems løsning.

Over for disse argumenter står så det principielle syn på sagen, som jeg var inde på før, og det forhold, at en del medhjælperer — det må nok erkendes — på et enkelt område ville blive friere stillet gennem ferie-

[Valbak.]

loven. Det kan gælde husassistenter i nogle byhjem, og det kan gælde dem, der kun er beskæftiget for kortere perioder hvert sted, for de risikerer at få deres ferie splittet op i småbidder.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne have sagt, at jeg synes, vi i udvalget sammen må vurdere de fordele og ulemper, som jeg her har nævnt, og andre med, som der er ved at flytte eller lade være at flytte medhjælperne over under ferieloven; men lad os gøre det fordomsfrit, lad os befri det spørgsmål for principrytteri.

Om lovens område har jeg herefter kun at konstatere tilfredshed med, at de tre forslag udtrykker enighed i hvert fald på ét punkt: at lærlingene bør inddrages under loven. Enigheden er knap så stor, når vi når til spørgsmålet om feriens længde og i sammenhæng hermed feriegodtgørelsens størrelse. Uenigheden er dog nok noget mindre, end S- og SF-forslagsstillerne giver udtryk for. De to partier ønsker 4 ugers ferie fra 1971 og merudgifterne herved, 2³/₄ pct. af løn-udbetalingerne, pålignet produktionen fra 1. januar 1970. Jeg har tidligere sagt — det var i foråret — at hverken jeg eller mit parti er i tvivl om, at vi vil få og bør have 4 ugers ferie. Ønsket herom er mere udbredt end ønsket om arbejdstidsforkortelse. For resten kendte arbejdsmarkedets forhandlere denne prioritering, da man i foråret drøftede løn- og arbejdsvilkår, men alligevel blev kravet taget af bordet til manges og i hvert fald min undren.

Ministeren har nu som tidligere påvist den ubønhørlige og intime sammenhæng, der er mellem ferie og andre krav til arbejdsvilkår. Jeg opfatter derfor ministerens, skal vi sige køreplanseksempel i fremsættelsen som et venligt ment forslag til overvejelse for dem, der forhandler for store dele af befolkningen, nemlig arbejdsmarkedets parter, om næste gang at prøve på at forhandle sig igennem med dette spørgsmål for det organiserede arbejdsmarked, og navnlig opfatter jeg det af hr. Erling Dinesen kri-

tiserede afsnit som et løfte om omgående derefter ved lov at gøre ferieforlængelsen alle omfattende. Derved, synes jeg, opnås den samstemthed, som alle — også forslagsstillerne — nok til syvende og sidst kan være bedst tjent med.

I min ordførertale den 9. maj efterlyste jeg formelle regler, der stimulerer til feriefordeling i overensstemmelse med folks ændrede ferieønsker og til gavn for landets produktion. På ét punkt har der jo tidligere ligget noget af en modsigelse i vort normale handlemønster: loven sender os alle sammen på ferie lige akkurat på det tidspunkt af året, hvor efterspørgslen efter arbejdskraft er størst. Her kan længslen efter sydens sol i vintermånederne og de økonomiske muligheder for at få længslerne opfyldt komme produktionen og dermed samfundet i møde. Jeg synes, lovbestemmelserne bør ændres, så de stimulerer fremfor at hæmme den ønskelige spredning, og jeg er derfor glad for forslaget om, at den ganske vist fastholdte hovedregel i fremtiden kan fraviges efter aftale mellem parterne, herunder også de direkte implicerede arbejdsgivere og den enkelte arbejdstager.

Jeg håber, at den stimulans, der derved er givet, vil vise sig tilstrækkelig. Måske var det en sag, man kunne følge med en vis opmærksomhed i nogle år efter de nye bestemmelsers forhåbentlige vedtagelse. Vi har alle en åbenbar interesse i, at reglerne på dette punkt fuldt ud modsvarer behov og ønsker.

Til sidst vil jeg knytte nogle bemærkninger til et par forslag med relation til lovens administration. I mit indlæg i foråret efterlyste jeg en afløsning af feriemærkesystemet. Dette system må have overlevet sig selv, eftersom det efterhånden kun anvendes i mindre udstrækning, men alligevel er det det system, loven opstiller som det normale. Jeg er tilfreds med, at en ændret formulering muliggør indførelse af en mere tidssvarende ordning, og jeg går ud fra, at ferieudvalget er i gang med at overveje det system, som skal afløse det

[Valbak.]

gamle. Det må, synes jeg, være rimeligt, om folketingsudvalget af ministeren kan få oplysning om overvejelsernes resultat, inden vi i udvalget slutter vort arbejde. Måske kan SF's feriefondsforslag give ideer netop i ferieudvalgets overvejelse. I hvert fald kan man måske ved første øjekast sige, at det ser ret bestikkende ud, fordi det ser ud til at kunne tjene til i det mindste at løse nogle sikkerhedsproblemer. Imidlertid er forslaget endnu nok ufærdigt i sin udformning, sådan at det kan være svært at vurdere dets bærekraft, og her da navnlig om eventuelle fordele opvejes af den fare for overadministration, som, så vidt jeg kan se, er indbygget i systemet.

For øvrigt har vi jo en feriefond. Midlerne hidrører fra lønmodtagere, der ikke eller ikke i tide har hævet feriegodtgørelse. Sådan set en noget utilfredsstillende kilde til fondsopbygning. Vi skulle gennem det system, vi nu bygger op, finde veje til, at folk ikke går glip af de skillinger, der, når alt kommer til alt, er bestemt for dem til brug for deres ferie, og det uanset glemsomhed eller anden årsag.

Nu kan det jo hjælpe noget herpå, hvis pengene går til et godt formål. Ifølge lovreglerne er intentionerne gode nok, men andet ved vi knap nok. Arbejdstilsynet meddeler hvert år i sin beretning, hvor mange penge tilsynet kræver op og videresender til fonden; det drejer sig efterhånden om henved 1 mill. kr. om året, men så falder tæppet også. I hvert fald har jeg ingen steder kunnet finde noget om, til hvem og hvad fondens midler konkret går. Er ministeren enig i, at offentligheden bør have lige så let adgang til at få oplysning om pengenes anvendelse som til, hvor mange penge der hvert år går ind i kassen?

Jeg ser, at ministeren med en ændring i § 25 lægger på sig selv at sørge for statutter for feriefonden. Må jeg forstå det sådan, at statutter for den nu efterhånden alderstegne fond ikke findes? Og hvis ja: vil ministeren i de kommende statutter indsatte en bestemmelse om regelmæssig offentliggørelse af oplysninger om fondens virksomhed?

Hermed skal jeg for mig og mit parti anbefale de tre forslag henvist til et udvalg, hvor vi også kan se nærmere på detaljerne i

forslagene. Jeg skal i øvrigt tilsige mit partis positive medvirken til, at vi i denne samling får en ny ferielov, principielt på grundlag af det af ministeren fremsatte lovforslag.

Kurt Brauer: Noget — meget lidt, men dog noget — kunne tyde på, at regeringen er blevet klogere i løbet af perioden fra maj til oktober. I begyndelsen af maj måned i år behandlede et forslag, der er identisk med det af SF her fremsatte til folketingsbeslutning om en reform af ferielovgivning. Modtagelsen af forslaget var naturligvis som altid afvisende, for man havde ikke drøftet det mellem de tre regeringspartnere, og som bekendt forholder regeringen og regeringspartierne sig afvisende over for alt andet, end hvad de har kunnet blive enige om på forhånd. Når jeg siger, regeringen er blevet klogere, ligger beviset deri, at den tredje sag, som behandles her under ét med de to andre, er forslag til lov om ferie, lovforslag nr. 35 fremsat af arbejdsministeren. Man er altså blevet klar over i det mindste, at noget må gøres. De helt utidsvarende forhold på ferieområdet kan ikke længere vare ved, og regeringen prøver sig da frem med et lovforslag.

Når SF har opretholdt sit forslag til folketingsbeslutning om en ferielovsreform på trods af dette regeringslovforslags fremkomst, skyldes det naturligvis, at vi ikke finder, regeringen overhovedet tager fat om det ondes rod. Men herom vil hr. Poul Dam senere præcisere SF's synspunkter. Min tale her må naturligvis i det væsentligste dreje sig om SF's eget forslag til beslutning.

Visse dele af pressen omtalte sidste år SF's og socialdemokratiets to forskellige forslag til folketingsbeslutning om ferielovsreform som to enslydende forslag. Intet kan være mere forkert, og når nu forslagene så at sige har ligget på offentlighedens bord i mere end et halvt år og de fremkommer så meget tidligere på samlingen, som tilfældet er, kan man måske håbe på en grundigere og mere fair behandling af alle de tre forslag, som i dag behandles.

Socialistisk folkepartis forslag er væsensforskelligt fra de to andre derved, at det som tidligere nævnt er videregående. Vor ordfører i denne sag, hr. Krog Hansen, som i dag desværre er forhindret i at være til stede på grund af sygdom, har allerede

[Kurt Brauer.]

i sin skriftlige fremsættelse i detaljer vist, hvori forskellene består. Han siger deri, at det vigtigste ved vort forslag naturligvis er, at det sikrer 4 ugers ferie til alle, og at ferielønnen forhøjes til 10 pct. af den samlede indtjening, og at disse 4 uger og de 10 pct. skal gælde for alle som en mindsteret, idet forslaget naturligvis ikke har til hensigt at forringe eksisterende bedre ordninger.

En af de vigtigste ting i forslaget er dets mulighed for at komme de katastrofale situationer til livs, som vi har set nogle stykker af i tidens løb, hvor et firma må standse sine betalinger, hvorpå de ansatte på grund af manglende garantiordninger mister deres egne penge, penge, som på intet tidspunkt har været firmaets penge.

SF peger på en ferielønsfond, hvortil ferielønnen løbende indbetales. På den måde fjerner man også de nuværende feriemærke- og ferieordninger. Endvidere nævner hr. Krog Hansen i sin fremsættelse en anden bemærkelsesværdig ting ved forslaget, som administrativt vil gøre livet lettere for mange. Det er, at det omfatter alle uanset ansættelsesvilkår. På den måde, siger hr. Krog Hansen, løses problemerne i forbindelse med overgang fra én ansættelsesform til en anden. Arbejdsgiverne i de brancher og fag, som har ferie med løn, skal også efter forslaget indbetale feriepenge. Men det indbetalte beløb tilbagebetales arbejdsgiveren, hvis den ferie-med-løn-ordning, der eksisterer i det pågældende firma, er bedre for den ansatte end den, som vort forslag tilbyder.

Det er blevet fremhævet i den offentlige debat, at socialistisk folkepartis forslag griber ind i bestående overenskomster. Hr. Erling Dinesen har allerede argumenteret herimod, og jeg skal ikke fordybe mig videre heri, men blot tilføje, at folketinget synes at have fået for vane at være meget angst for indblanding i overenskomsterne, når indblandingen kan være til gavn for lønmodtagerne, mens man sjældent er særlig tilbageholdende, når indblandingen er til skade for lønmodtagerne.

Endvidere må man måske have lov at sige, at netop på ferieområdet synes det, som om den herskende fastsættelsesmetode for ferie i Danmark for det første ser ud til at have virket som en bremseklo for

ferieforlængelser — man kan se på de andre nordiske lande — og for det andet må man vel sige, at den situation ikke kan være tilfredsstillende, hvorefter et mindretal af lønmodtagerne bruger deres styrke i forhandlingssituationer på lange og træge diskussioner med arbejdsgiverne, ja, måske oven i købet bruger aktionskrudt på ferispørgsmålet, og når så disse forholdsvis lavtlønnede grupper i samfundet har vundet sejr — somme tider dyrekøbte sejre — så ophøjes de indvundne resultater uden videre til lov gældende for alle andre samfundsgrupper. De borgerlige partiets ordførere taler naturligvis varmt for fastholdelsen af den nuværende situation, dvs. for fastholdelsen af arbejdsgivernes interesser; det var vel, hvad man kunne vente sig.

Den ferielønsfond, som SF foreslår oprettet, er vi ikke utilbøjelige til — for ikke at sige: vi vil se positivt på — at lade arbejdsmarkedets parter deltage i oprettelsen af. Fondens indestående vil meget nemt kunne løbe op i store beløb, og således som opsparingsordningen tænkes etableret, vil der til stadighed i fonden befinde sig ca. en tredjedel af de samlede midler, mens to tredjedele vil cirkulere bestandig. De midler, som vil være frie, tænker SF sig anbragt i produktionslivet dels i form af aktier, dels i form af obligationer i Kreditforeningen for Industrijendomme, men netop fordi fondens størrelse vil svinge i løbet af et år, må en del af midlerne anbringes som indskud i Nationalbanken, og ligesom det er gældende for den nuværende feriefond, går vi ind for, at de overskud, som vil opstå, bør kunne anvendes til feriefremmende formål. Administrationen, styringen af fonden, tænkes overtaget af det offentlige, eventuelt i samarbejde med ATP, dog således at fondsledelsen bør udpeges af folketinget.

Det sidste problem, som jeg gerne vil nævne i forbindelse med SF's forslag, og som jeg synes forslaget finder en fornuftig løsning på, er problemet med ferieberettigelsen for unge, der netop har afsluttet en uddannelse eller på anden måde har været beskæftiget med arbejde, som ikke giver ferieoptjening som f. eks. værnepligtige unge. Her siger forslaget, at der er tale om en ret til 4 ugers ferie om året, altså en ret, også selv om der ikke er hensat feriepenge for den tilsvarende periode; vi har med

[Kurt Brauer.]

andre ord adskilt ferieretten fra ferieoptjeningen. De fleste, vel også her i tinget, kender situationen, hvor den manglende ret til ferie, på grund af at man har ladet sig uddanne eller indkalde til værnepligt og er kommet ud på arbejdsmarkedet på et uheldigt tidspunkt, har været en stor belastning. Mon ikke vi under alle omstændigheder kan blive enige om en eller anden ordning for de mennesker, der rammes af dette system?

Til slut en enkelt bemærkning om den politiske situation på ferieområdet. Den tegner sig vældig optimistisk, forekommer det mig. Forfatterne til en programudtalelse, som skal forelægges for det konservative partis landsmøde, har anbefalet landsmødet at gå ind for 4 ugers ferie, og hr. Valbak sagde, med nogle begrænsninger om det rette tidspunkt, på det radikale venstres vegne i sidste samling og i denne samling, at også det radikale parti går ind for og gerne ser ferien forlænget. Så nu er alt efterhånden på det bedste; vi mangler bare partiet venstre for at være enige alle sammen. Og må jeg slutte med den opfordring, at tinget nu trækker arbejdstøjet på og får forlænget ferien; det er et af de væsentligste ferielovsproblemer, der eksisterer.

Poul Dam: Når vi gør regeringen den ære at sætte to ordførere på i denne sag, er det naturligvis, fordi vi med stor interesse har afventet dette lovforslag. Interessen er i nogen grad blevet afløst af forbavelse. Vi ved jo, at denne regering er en reformvenlig regering, som hævder at være i pagt med nutiden, og man kunne måske have håbet, at den også havde indset, at der kræves andet og mere i en ny ferielov end blot nogle praktiske tekniske ændringer og den i og for sig prisværdige idé at erstatte et antal paragraffer med mange stykker med et større antal paragraffer med ikke så mange stykker i hver. Det er jo stort set hovedforskellen mellem loven og det foreliggende lovforslag.

Der er visse ganske centrale problemer i dag, som dette lovforslag slet ikke tager højde for. Jeg skal nævne et par stykker af dem, idet jeg gerne vil forudskikke, at regeringen jo er i den lette situation at

kunne afvise de to oppositionsforslag med en henvisning til, at de i væsentlig grad drejer sig om 4 ugers ferie, og det er der desværre ikke råd til i øjeblikket. En nogenlunde omhyggelig gennemlæsning vil vise, at de drejer sig om ganske andre ting ved siden af de 4 ugers ferie, som jeg forstår at man fra mange partiers side er enig i kommer før eller senere; man mener bare, at det skal komme senere.

Lad mig tage nogle af disse problemer, som lovforslaget fra regeringens side slet ikke tager højde for. Man har for det første ikke taget skridtet fuldt ud og lavet en ensartet ferieordning for alle. Hvad betyder det? Det betyder i vore dage, hvor folk skifter arbejde temmelig meget, at man bevæger sig fra områder under medhjælperloven til områder under ferieloven og måske tilbage igen. Det sker for en del mennesker. Man bevæger sig fra områder, hvor ferielønnen eller feriegodtgørelsen udbetales som en opsparet godtgørelse, til områder, hvor der er ferie med løn, og måske tilbage igen. Og hvad betyder det? Ja, det betyder for det første, at det er ganske overordentlig forvirrende for en masse mennesker, ikke mindst for en række unge, som har lidt svært ved at finde ud af, hvad det egentlig er, de vise fædre af den ene eller anden art har bestemt for dem. Men det betyder også, at det, der altid har været en af ferielovgivningens hovedregler, nemlig at man skulle have en samlet ferie, går fløjten. Man får i en række ungdomsår, det vil sige i de år, hvor man bevæger sig fra det ene til det andet, aldrig nogen sinde de 3 ugers ferie samlet. Man får ferien splittet op i småportioner, og alle, der ved noget om feriens psykologi og dens betydning for sundheden, ved, at det er ikke det, man virkelig har glæde af.

Jeg tror, at vi meget vel kunne tage medhjælperne med. Jeg tror også, at vi kunne lave en ordning, hvor skellet mellem dem, der fik ferie med løn, og dem, der fik ferie med en feriegodtgørelse, bortfaldt. De overgangsproblemer, der er, ville være overgangsproblemer i tiden. Der er i øjeblikket en mængde overgangsproblemer for de enkelte mennesker, og dem synes man ikke at lægge særlig vægt på.

Specielt med hensyn til medhjælperloven vil jeg gerne sige, at det er fuldkommen

[Poul Dam.]

rigtigt, at den medhjælper, der er ansat et fuldt år i den samme plads, får de 18 dages ferie, og han får en godtgørelse i forhold til den nuværende løn, det vil sige i og for sig mere, end han ville have fået i forhold til lønnen tidligere år. Men undskyld, et sådant dyr eksisterer jo knap nok mere. Ja, jeg ved, at der er enkelte i landbruget, som er helårsansatte, men det er ikke ret mange. De fleste er ansat på betydelig kortere frister, og den gruppe af medhjælperlovens personel, som er beskæftiget ved husligt arbejde, er så vist ikke beskæftiget et helt år ad gangen. Ja, også her finder vi nogle særlige personer, som på et eller andet tidspunkt får medalje for at have været i den samme plads så længe, men de fleste er jo kun i samme plads 3-4 måneder. Og hvad vil det sige? Det vil sige, at de for 3 måneder skal have 4½ dages ferie, det vil igen sige, at de hele tiden får ferien slået i stykker. Det kan ikke siges at være nogen rationel ordning. Det må være muligt at finde noget fornuftigere og noget mere moderne.

Hr. Valbak sagde en del, som jeg også kunne have tænkt mig at sige, nemlig om dette med, at ferien ligger i sommerperioden. Det er jo en forældet opfattelse af, både hvad ferie er, og hvad folks ferieinteresser er. At der er en dispensationsregel om nogle aftaler, er meget pænt, men værdien af disse aftaler beror jo helt på, om den pågældende arbejdsgiver er velvilligt indstillet, og om den pågældende lønmodtager er mere eller mindre kværvulantisk. Det er altså aftaler, som ikke giver nogen virkelig ret, og lad os da sige ganske klart, at for de mange ægtepar, hvor begge parter er beskæftiget, kan det være ganske problematisk at få en aftale med begge de berørte arbejdsgivere.

Så er der i § 18 hele spørgsmålet om, hvad der skal erstatte feriemærkesystemet. Der byder regeringen os jo i og for sig, at vi skal sige ja til et system, ingen kender. Jeg hører milde røster, der siger, at det kunne jo være, at SF's idé ikke var så tosset, og hvis man bare vil gennemføre den, skal vi nok lade være at fortælle nogen, at det var os, der foreslog det. Det kan være, det hjælper. Der er for resten heller ikke så frygtelig meget overadministration i det,

som nogle er bange for; det kan godt laves temmelig enkelt. Men det, der er tale om her, er altså en ukendt ordning, som skal træde i kraft, når ferieudvalget, som for fremtiden skal nedsættes af arbejdsministeren, uden at folketinget har indflydelse på, hvem der kommer i det — arbejdsministeren får meget at gøre — når arbejdsministeren og ferieudvalget har lavet en ordning; den er vi ikke indblandet i. Det kan måske nok give en eller anden form for sikkerhed, men hvis den sikring i første omgang betyder, at man giver arbejdsgiverne en betydelig bedre likviditet, så er der noget i dette, som jeg synes arbejdsministeren skulle tale med økonomiministerens om, for det er da ikke sikkert, økonomiministerens synes, at det var en god idé, at der kom alt for mange frie penge ud på markedet; vi andre synes det i hvert fald ikke, da ikke sådan uden videre.

Hvis arbejdsministeren og måske forskellige politikere inden for regeringspartierne ville indse, at vi er kommet temmelig langt siden den dag, den første ferielov blev lavet, med folks vaner med hensyn til at skifte plads, med hensyn til at holde ferie osv., ville vi kunne nå betydelig længere. Dette ville være en meget nydelig ferielov for 1930erne, men vi er ikke mere i 1930erne. Vi er heller ikke mere i 1930erne i den forstand, at det skulle være nødvendigt at opretholde sammenkædningen mellem ferieret og optjening af feriegodtgørelse. Det kunne jo meget vel være, at en hel masse mennesker var i stand til at finansiere ferien selv, og at det væsentlige var at sikre dem en ferieret af en passende længde, uanset om de havde kunnet optjene en rimelig feriegodtgørelse. Det er ikke mindst væsentligt for de unges ferie — et ferieproblem, som jo bliver større og større med den længere uddannelse og af mange andre grunde, som formentlig er velkendte.

Vi tror, at arbejdsministeren skulle tænke sig om en gang til, eller måske tænke sig om for første gang, og se at få lavet en moderne ferielov.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlggaard): Jeg kan, synes jeg, bortset fra den sidste ærede taler, takke for i hvert fald god behandling af lovforslaget. Der har ikke været enighed hos alle partier om det, men jeg har i hvert

[Arbejdsministeren.]

fald forstået det sådan, at der er god vilje til, uanset de ting man måtte være uenig om og blive ved med at være uenig om, at gøre et godt og sagligt arbejde i udvalget om denne ferielovgivning.

Af de hovedspørgsmål, der har været nævnt, er der først spørgsmålet om medhjælperne, som ikke efter lovforslaget indtages under ferieloven. Der nævner hr. Erling Dinesen, at her har jeg gjort det helt usædvanlige ikke at følge flertallet i det udvalg, der har udarbejdet grundlaget for ferielovsrevisionen. Det er nu ikke så forfærdelig usædvanligt netop på dette område ikke at følge et udvalgs flertal. Når man graver lidt i historien, og det har jeg gjort, vil man opdage, at helt fra 1938, da vi fik den første ferielov, og siden, når der har været kommissioner og udvalg om ferielovgivning og om medhjælperlovgivning, har det tværtimod været det almindelige, at man i disse udvalg og kommissioner har stillet forslag om, at medhjælperne skal indtages under ferieloven, og det er også hidtil altid sket, at den til enhver tid værende regering har fulgt mindretallets forslag, som altså går ud på at lade medhjælperne forblive under medhjælperloven.

Det kan nok give anledning til overvejelser, at det gennem en lang periode kan konstateres, at sådan har man båret sig ad. Jeg vil med det samme afvise hr. Poul Dams udtalelse om, at det er, fordi man ikke har tænkt tingene igennem. For mit vedkommende — det var måske hr. Kurt Brauer, der var inde på det — er det skam en bevidst afvejning, der har ført til dette resultat. Jeg opfatter ønskerne om, at medhjælperne bringes ind under ferieloven, som udslag af en i og for sig prisværdig trang til at skabe ensartethed, en trang, som jo hos hr. Poul Dam udviklede sig til det helt perfektionistiske. Men efter min bedømmelse er der ikke, specielt ikke når det drejer sig om medhjælperne, noget påtrængende behov for at tilvejebringe en sådan ensartethed, og der er argumenter imod at gøre det. På de områder, for hvilke medhjælperloven er gældende, og det er jo først og fremmest landbrugsområdet og den faste huslige medhjælp, ligger det jo i selve arbejdsforholdets natur, at arbejdsgiveren og arbejdstageren søger frem — bør i hvert

fald søge frem — til en fælles rytme i deres arbejde og i deres fritid, og det taler for at løse ferieproblemerne inden for rammerne af det aktuelle arbejdsforhold og ikke som en refleks — for arbejdstagerens vedkommende — af det arbejdsforhold, han havde året i forvejen.

Den gældende ordning for medhjælperne giver den samme standard, som ferieloven giver for andre løntagere, og allerede af den grund forstår jeg det egentlig ikke, når hr. Erling Dinesen siger, at ved at fastholde medhjælperne under medhjælperloven varetager man specielle arbejdsgiverinteresser. Det blev da heller ikke forklaret, hvad det var for arbejdsgiverinteresser, der var tale om, og jeg fik da egentlig også nærmest det ud af det, at på et bestemt område kunne hr. Erling Dinesen tænke sig medhjælperlovens princip anvendt på andre grupper, nemlig lærlingene, så de fik godtgørelse efter den aktuelle indtjening og ikke som efter ferielovens indtjeningen året i forvejen. Hertil kommer, at knapheden på arbejdskraft, som i en årrække har været særlig udtalt netop inden for de områder, der dækkes af medhjælperloven, er en yderligere sikring mod diskriminering af medhjælperne.

Landbo- og husmandsforeningerne, der i denne forbindelse repræsenterer både arbejdsgiverne og arbejdstagerne — medhjælperne i landbruget er jo landboernes egne børn og regner med selv at blive selvstændige landbrugere — har påpeget det upraktiske ved at anvende ferielovens princip på medhjælperområdet, og ser vi på, hvad man har sagt fra deres side, der repræsenterer den huslige medhjælp, ja, så fremgår det af redegørelsen om arbejdstid og ferie, at Husligt Arbejder Forbund på forespørgsel har meddelt udvalget, at forbundet ikke har noget at indvende imod, at dets medlemmer kommer ind under ferielovens bestemmelser. Det er altså ikke noget stærkt udtalt behov, der gør sig gældende, men vel mere, som jeg nævnte det, en måske forståelig perfektionisme — man vil gerne have alting til at se ens ud — og så er spørgsmålet altså, om behovet derfor er tilstrækkelig stort.

Størst forskel på regeringens lovforslag og de to private forslag til beslutning er der jo med hensyn til ferietidens længde. Jeg skal ikke fordybe mig meget i spørgs-

[Arbejdsministeren.]

målet, som jo var hovedemnet for forhandlingen i folketinget i foråret, men kun komme med enkelte bemærkninger.

Hr. Erling Dinesen læste op af min fremsættelsestale, og det synes jeg oprigtig talt var noget af det bedste, hr. Erling Dinesen sagde her i dag. Men hr. Erling Dinesen tolkede det derhen, at jeg prøvede på at gribe ind i overenskomstforholdene ved at fortælle, hvordan man kunne gøre, hvis osv. Nej, det er der i og for sig ikke tale om. Der er tale om at fortælle, hvad der ville ske, hvis man bar sig ad nøjagtig, som man gjorde dengang, da man forlængede ferien fra 2 uger til 3 uger. Hvis man gør noget tilsvarende i fremtiden, vil et tidsskema komme til at se ud nogenlunde som det, jeg har nævnt. Men det er naturligvis også kun på skrømt, når hr. Erling Dinesen advarer mod at gribe ind i overenskomstforhold, for hvad er socialdemokratiets eget forslag andet end indgreb i overenskomstforhold? Det går ud på, at om 2 måneder skal arbejdsgiverne begynde at betale feriegodtgørelse med en $2\frac{3}{4}$ pct. højere sats end i øjeblikket, og det er da indgreb i overenskomstforhold, så det klodser.

Hr. Erling Dinesen spæde, at man ville være taknemlig i arbejdsgiverkredse over det, jeg dér har redegjort for. Det skulle glæde mig, om det var tilfældet. Jeg skal ikke nægte, at jeg ved udarbejdelsen af denne del af min tale nærmest regnede med, at den var der dog vist ingen der ville give mig tak for.

Hr. Simonsen og andre ordførere var inde på spørgsmålet om garantiordningen for de midler, som skal være til rådighed til udbetaling i feriegodtgørelse. Det er rigtigt, at der sidder et udvalg, der er nedsat for godt et års tid siden med repræsentanter for hovedorganisationerne på arbejdsmarkedet, og som jeg har nævnt i min fremsættelsestale, håber jeg, at dette udvalg meget snart kan nå frem til et resultat. Det er min erfaring, som også viser sig at slå til på dette område, at de udvalg, hvori hovedorganisationerne er repræsenteret, gør et meget grundigt og et meget sagligt arbejde. Det er også min erfaring, at hurtigløbere er de ikke. Men vi kan da håbe, og jeg tror altså også, at der vil komme et resultat, mens lovforslaget er til behandling.

I den forbindelse kan jeg berolige hr. Kurt Brauer og også hr. Poul Dam med, at naturligvis er socialistisk folkepartis forslag ikke noget, som man slet ikke interesserer sig for. Jeg regner da med, at dette udvalg beskæftiger sig med det. Det har som nævnt haft et halvt års tid til at se også på det. Jeg skal ikke nægte, jeg personlig ikke er nogen stor ynder af det. Jeg synes nærmest, det er en Storm Petersensk opfindelse, som på en besværlig måde løser ting, som måske kan gøres lettere. Men vi vil jo få at se, hvordan de sagkyndige ser på den side af sagen.

Jeg kan bekræfte over for hr. Valbak, at det ikke er tanken at have hemmelighedskræmmeri om feriefondens anvendelse. Feriefonden anvendes til meget nyttige sociale og feriemæssige formål, og det har jo netop med den ændrede formulering af ferieloven været meningen nu lovmæssigt at instituere en tilstand, som på fornøftig vis er groet op i de forløbne år.

Så var hr. Simonsen inde på spørgsmålet om det tilfælde, hvor der sker sammenfald — jeg forstod, det var inden for funktionærområdet, der som bekendt har hr. Simonsens særlige interesse — mellem opsigelsesvarsel og ferieperiode for funktionærer. Jeg tror, der dér er spørgsmål, som egner sig til at fordybe sig i. Jeg har fået at vide, at det udvalg, der udarbejdede redegørelsen om ferie og arbejdstid, har været inde på spørgsmålet, men altså slap det igen. Om det var tidnød, eller om det var, fordi man syntes, det var et marginalt spørgsmål, ved jeg ikke. Men der kan jo tænkes mange situationer, det er ikke noget helt enkelt problem. Opsigelsesvarslet i funktionærloven varierer fra 1 måned for funktionærer, der kun har været ansat i kort tid, op til 6 måneder for funktionærer, der har været ansat længe, og forholdet er naturligvis forskelligt, alt efter om der lægges en ferieperiode inden for dette opsigelsesvarsel eller ej. Der er også den forskel, at det undertiden er ferien, der lægges først, og opsigelsen, der kommer bagefter; til andre tider er det altså omvendt. Der kan tænkes en hel del situationer, hvor det kan være en konkret afvejning værd, hvor alvorligt problemet er, men som sagt, jeg mener nok, at det egner sig til udvalgsbehandlingen.

Så var hr. Poul Dam inde på en række betragtninger og afsluttede med, at § 18

[Arbejdsministeren.]

var jo noget i retning af en blankoveksel. Jeg håber som sagt, at den ikke er helt så blank, når vi kommer lidt længere hen. Men så var der tanken om, at arbejdsgivernes likviditet skulle være det helt store problem. Nu tror jeg i og for sig ikke, at økonomiministeren så meget er modstander af, at der er en vis likviditet hos arbejdsgiverne, og der er i hvert fald ingen store problemer her i forhold til den nuværende tilstand, som er den, at feriemærkesystemet fungerer for ca. $\frac{1}{6}$ af det område, som er feriedækket i det hele taget; den øvrige del af feriemrådet er jo dækket ved ordninger, hvor pengene er hos arbejdsgiveren, indtil de udbetales i løn under ferie eller i henhold til de særlige ordninger, som der er mange af.

Ja, jeg håber som nævnt, at dette lovforslag, der, synes jeg, i udpræget grad appellerer til et sagligt arbejde, også vil egne sig til at vise, at der er vilje til det i udvalget. Når vi ikke til enighed om alting, kan vi dog forhåbentlig nå til enighed om det meste.

Erling Dinesen: Jeg har først et par bemærkninger til hr. Simonsen om de individuelle aftaler, som nu skulle kunne træffes med henblik på at lægge ferien uden for den egentlige ferieperiode. Jeg vil da gerne sige ligesom hr. Simonsen: jeg ville heller ikke være så betænkelig, hvis man kunne regne med, at der i alle tilfælde var tale om frie aftaler. Det er jeg imidlertid bange for der ikke i alle tilfælde bliver tale om, og derfor er jeg fortsat lidt betænkelig ved det.

Jeg har taget til efterretning, at også de konservative meget stærkt går imod forslaget om 4 ugers ferie, ligesom jeg også har opfattet en konservativ vedtagelse for nylig gående ud på, at man nu varmt gik ind for 4 ugers ferie. Men det er åbenbart kun til propagandaformål, en sådan vedtagelse er sket.

Hr. Jens Frandsen sagde — arbejdsministeren var også inde på det — at der var fordele for medhjælperne ved den nuværende ordning. Hr. Jens Frandsen undgik klogeligt at nævne, hvilke fordele der var tale om. Arbejdsministeren siger, at der ikke er tale om, at han her har varetaget arbejdsgiverinteresser, fordi landbo- og hus-

mandsforeningerne også repræsenterer medhjælperne; det er i en vis udstrækning de pågældende arbejdsgiveres børn. Det vil jeg naturligvis ikke bestride. Jeg tror ikke, der er særlige problemer for dem, men der er i virkeligheden et nyt problem for medhjælperne, ikke mindst i landbruget, fordi der har været så stærk en afgang gennem de senere år. Det, der er hovedskavanken, det værste ved den nuværende tingenes tilstand, er efter min opfattelse, ud over dette at man ikke har nogen kontrol med, om denne lov bliver overholdt i det hele taget — det er ikke muligt at få nogen kontrol med, om ferien slås i stykker — at man overhovedet ikke er sikret nogen ferieret ved pladsskifte, som jo foregår i stigende tempo og i større omfang, end der har været tale om tidligere. Det er da rigtigt, at det er noget, som i særlig grad har taget fart i de senere år, og derfor var tiden, som jo også arbejdsministeriets egne embedsmænd mente det, inde til nu at få også medhjælperne ind under ferieloven. Derfor forstår jeg fortsat ikke den begrundelse, som anvendes, og indtil noget andet er bevist, vil jeg fortsat mene, at det er partiet venstre, som har spændt ben for denne forbedring af lovgivningen, simpelt hen fordi arbejdsgiverne i landbruget har modsat sig at få denne ordning gennemført.

Så siger arbejdsministeren: jeg har ikke grebet ind i overenskomstforhandlingerne. Ja, jeg tror nu nok, hr. Valbak i højere grad har ret, når han omtaler ministerens anvisning til hovedorganisationerne som et ganske vist venligt ment forslag til overvejelse i organisationerne. Det var den udtalelse, hr. Valbak kom med. Det er nok muligt, det er venligt ment, men jeg mener absolut, at det, som jeg sagde det i mit første indlæg, er uacceptabelt, at arbejdsministeren på denne måde blander sig i forhandlingerne. Det gør vi derimod med vort forslag, blev der sagt. Det kan jeg altså ikke acceptere at der er tale om, og jeg bliver nødsaget til at henvise til synspunkter, som jeg fremførte første gang, vi behandlede dette spørgsmål.

Jeg ved meget vel, at der er truffet aftaler på arbejdsmarkedet, også aftaler, som i og for sig forudsætter, at der i overenskomstperioden ikke bliver tale om øget fritid. Men for det første er det klart, at disse

[Erling Dinesen.]

aftaler kun forpligter de parter, som har indgået dem, og ikke de politiske partier her i folketinget, og i øvrigt har der ikke i det forslag været tale om øget fritid i overenskomstperioden. For mig er det rent principielle mere afgørende, om ændringer i ferieloven først kan gennemføres i folkettinget, når parterne på arbejdsmarkedet er blevet enige om det. For LO-områdets vedkommende er det måske omkring 40 pct. af det samlede arbejdsmarked, det drejer sig om.

Jeg kan altså ikke acceptere, at folkettinget begrænser sin handlefrihed. Jeg kan heller ikke acceptere den form for historiskrivning omkring ferieloven, som vi har oplevet under denne debat. Vi fik en ferielov, som startede med 14 dages ferie. Der var da på ganske få områder tale om, at en 6 dages, 8 dages, 10 dages, 14 dages ferie var gennemført overenskomstmæssigt, men der var ikke noget generelt. Det var den lovgivende forsamling, det var folkettinget her, som gennemførte den første ferielov, som venstre og konservative gik imod, men som socialdemokraterne og det radikale venstre sikrede gennemført. Det er rigtigt, at den næste ferieudvidelse skete efter, at noget var sket på arbejdsmarkedet. Forholdet var det, at der i 1948 var nedsat en ferielovskommission, som afgav betænkning i 1951, men til trods herfor var der ingen udsigt til, at den borgerlige regering 1950-53 ville fremsætte lovforslag om 3 ugers ferie, selv om det på daværende tidspunkt var gennemført i Norge og Sverige og man også dengang ønskede en nogenlunde ensartet nordisk udvikling. Det er klart, at lønmodtagerne ligesom i den nuværende situation ønskede at komme på linje med forholdene i de andre nordiske lande, og da regeringen ikke tog noget initiativ, rejste LO ved overenskomstforhandlingerne i 1952 krav om 3 ugers ferie og fik det gennemført for de 40-50 pct. af arbejdsmarkedet, som LO repræsenterer. Herefter var selv en borgerlig regering nødsaget til at gennemføre en

revision af ferielovgivning; ellers var der simpelt hen blevet kaos på hele ferieområdet.

Men jeg forstår altså, at man har taget det standpunkt, der er indeholdt i de synspunkter, som arbejdsministeren på regeringens vegne har givet udtryk for, nemlig at man nok er venligt indstillet over for dette, men at der i alle tilfælde skal gå 4-5 år, før det bliver gennemført. Jeg er nu ikke sikker på, at man får ret i, at der går så lang tid. Jeg tror, det bliver muligt på et væsentlig tidligere tidspunkt at komme på linje med de øvrige nordiske lande i dette spørgsmål.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard):

Hr. Erling Dinesen var igen inde på spørgsmålet om medhjælperne og syntes, de blev dårligt behandlet, fordi de i de tilfælde, hvor de går fra medhjælperområdet over til et område, hvor ferieloven gælder, taber et ferieår. Ja, det er rigtigt, men til gengæld bliver de ferieberettiget samme år, som de begynder deres virksomhed som medhjælpere; dér har de et forspring frem for dem, der er inddraget under ferieloven. Det vil altså sige, som jeg sagde i mit forrige indlæg, at standarden er mindst lige så høj for medhjælperne som for de øvrige lønmodtagere.

I øvrigt tror jeg — men det skal være en forbigående bemærkning — at man undervurderer folks evne til at tale sig til rette om de praktiske problemer, der nu engang er at tale sig til rette om; når man etablerer et arbejdsforhold. Jeg tror nok, at spørgsmålet om, hvilken ferie man gerne vil have, hører til de ting, som man forhandler om og snakker med arbejdsgiveren om, når man f. eks. kommer fra et uddannelsessted, fra et medhjælperområde eller kommer som helt ny på arbejdsmarkedet. Det er jo ikke rigtigt, at i de fleste af den slags tilfælde får de pågældende ikke ferie; vel må de i de fleste tilfælde betale den selv, men selve ferieproblemet er folk som sagt tilbøjelige til at tale sig til rette om.

[Arbejdsministeren.]

Så er der endelig spørgsmålet om de 4 ugers ferie. Jeg skal ikke gøre denne diskussion ret meget længere, end den allerede er blevet; men jeg synes, at det da må være praktisk for arbejdsmarkedets parter, når de skal forhandle om løn- og arbejdsforhold, at der ikke er usikkerhed om, hvad der på væsentlige områder kan tænkes at ske ved lovgivningsmagtens foranstaltning. Der var mange, der undrede sig for et års tid siden, da man på arbejdsmarkedet gennemførte en nedsættelse af den ugentlige arbejdstid, men lod være med at pille ved ferietidens længde. Man undrede sig, fordi den redegørelse om arbejdstid og ferie, som var til rådighed for arbejdsmarkedets parter, før de begyndte deres forhandlinger, viste forholdsvis klart, hvordan de fleste lønmodtagere prioriterede spørgsmålene, hvordan de foretrak en ferieforlængelse fremfor en arbejdstidsforkortelse. Man kunne få den idé bestyret ved udtalelser i interviews i den halvkulørte dagspresse, i foråret også med hr. Erling Dinesen, at der har været usikkerhed hos i hvert fald en af parterne med hensyn til, om lovgivningsmagten måske tog ferispørgsmålet op, så man kunne lade det ligge under overenskomstforhandlingerne. Det er derfor, jeg siger, at det må være praktisk, at parterne på arbejdsmarkedet ved, hvad konditionerne er for de forhandlinger, de fører. Under de forhandlinger, som skal foregå om et år, vil arbejdsmarkedets parter kende konditionerne, som er, at man ikke fra folketingets side kommer og forlænger ferien, hvis man ikke ved overenskomst selv har gjort det.

(Kort bemærkning).

Erling Dinesen: Det er faktisk første gang, jeg har hørt, at den radikale presse er halvkulørt; det er rigtigt, at der var et interview i Ekstra Bladet.

Derudover vil jeg gerne sige til arbejdsministeren, at jeg er enig med ham i, at det ville være ganske praktisk, om arbejdsmarkedets parter blev klar over forholdene, så der ikke var nogen usikkerhed om, hvad der ville ske med hensyn til lovgivning om arbejdsmarkedet. Lad os derfor få gennemført forslaget om 4 ugers ferie; så er man

klar over det og kan tage hensyn til det ved de forhandlinger, som skal finde sted i 1970-71.

Poul Dam: Arbejdsministeren sagde her i sidste omgang, at han nok troede, at folk, der gik fra medhjælperområdet over til det almindelige arbejdsområde, ved aftaler fik en rimelig ferie, og at der altså ikke var nogen, der havde et ferieløst år — selv om de, hvad enhver ved, skal betale det selv. Det har i nogen grad bekymret mig, når man snakker om disse problemer, at ingen synes at vide noget som helst om det. Hvad ved vi egentlig om, i hvilken grad unge og yngre mennesker har denne opsplittede ferie, som det er mit indtryk de har? I hvilken udstrækning mangler de helt ferie i et eller måske halvandet år, indtil de kommer ind i faste, varige former? Har man slet ikke tænkt på at undersøge det fra arbejdsministeriets side? Laver man denne lovgivning på formodninger om, at det nok er sådan? Vi andre har jo ikke mulighed for virkelig at lave en sådan undersøgelse. Ministeriet kunne. Gør man det ikke?

Arbejdsministeren (Larue Dahlgaard): Vi befinder os efterhånden i et samfund, hvor man ingen verdens ting ved, hvis der ikke er foretaget en sociologisk undersøgelse. Jeg vil nu fastholde min vurdering, som jeg nævnte det. Denne lovgivning foregår dog ikke i den fri luft; den foregår på grundlag af en ferielovgivning, som er 31 år gammel, og på ophobede erfaringer — og i hvert fald hvad angår spørgsmålet om feriebehov, er der da udgivet en temmelig tyk og stor betænkning inden for det sidste par år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (for forslagene til folketingsbeslutnings vedkommende sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de tre forslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om bygningsfredning.

Valgt blev: *Lembourn, Hanne Budtz, Chr. R. Christensen, Knud Østergaard, Marie Louise Truels-Christensen, Jens Chr. Christensen, Ib Thyregod, Jørgen Andersen, Meta Ditzel, Lindegård Rasmussen, Børge Schmidt, Horn, Waldemar Laurson, Orla Møller, Otto Mørch, Axel Ivan Pedersen og Poul Dam.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om forhøjelse af hædersgaver.

Valgt blev: *Knud Østergaard, Hainstrup Clemmensen, Adam Møller, Poul Nielsen, Per Federspiel, Evan Jensen, Eva Ree, Jens Peter Jensen (Agerskov), Bilgrav-Nielsen, Martin Pedersen, Görssen, Bundvad, Niels Mørk, Johan Nielsen, Knud Nielsen, Teichert og Kurt Brauer.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov for Færøerne om den offentlige sygeforsikring.

Valgt blev: *Asger Jensen, Stehr Johansen, Hans Kjær, Clara Munck, Holger Hansen, Jens Frandsen, Evan Jensen, Valbak, Grethe Philip, Lindegård Rasmussen, Niels Mørk, Albertsen, Bundvad, Evald Kristensen, Waldemar Laurson, Johan Nielsen og Kurt Brauer.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 29. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Lembourn.*

2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Lembourn.*

3) *Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.*

4) *Spørgsmål til ministrene.*

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb).

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af ydelser).

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb).

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Betaling for ophold på alderdomshjem og plejehjem).

9) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om gennemførelse af en pensionsreform. (Om forhøjelse og automatisk regulering af de offentlige pensioner (folkepension, invalidepension og enkepension) og om indførelse af en offentlig tillægspension) [af Bundvad m. fl.].

10) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om ferie med løn, lov om lærlingeforhold og medhjælperlov. (Om indførelse af 4 ugers ferie med løn eller feriegodtgørelse, forhøjelse af feriegodtgørelsen til 10 pct. og udvidelse af den af ferieloven omfattede personkreds) [af Erling Dinesen m. fl.].

Forslag til folketingsbeslutning om en reform af ferielovgivningen [af Krog Hansen m. fl.]

og

Forslag til lov om ferie.

[Formanden.]

- 11) *Valg af 1 medlem til udvalget vedrørende spiritus og gær* (i stedet for Asger Jensen).
- 12) *Valg af 1 medlem til værnepligtsnævnet* (i stedet for Juul-Madsen).

Mødet hævet kl. 15.12.

13. møde.

Onsdag den 29. oktober kl. 13.

Formanden: Fra medlem af folketinget *P. E. Eriksen* har jeg modtaget meddelelse om, at han som følge af sit valg til formand for fællesudvalget til forberedelse af det kommende Thisted-Viborg amt ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 3 måneder, hvorfor han anmoder om orlov, jfr. valglovens § 92, stk. 1, 2. punktum, fra og med den 5. november d. å. samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Med skrivelse af 28. oktober 1969 har handelsministeren fremsendt beretning om monopoltilsynets virksomhed i 1968 og tilsvarende beretninger fra tilsynet med banker og sparekasser samt fra forsikringsrådet vedrørende de i henhold til monopolloven i 1968 udløvede tilsyn. Eksemplarer af nævnte beretninger vil blive omdelt.

Medlem af folketinget *Poul Dalsager* har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren drage omsorg for, at personel ved Danmarks repræsentationer i udlandet får fyldestgørende orientering om mulighederne i den danske egnsudviklingslovgivning?“

Spørgeren udbeder sig skriftligt svar.

Medlem af folketinget *Morten Lange* har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Mener ministeren, at fremmedpolitiets afhøringsform og dets rapporter giver et

rimeligt grundlag for afgørelser om politisk asyl?“

Dette spørgsmål vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid onsdag den 5. november d. å.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Lembourn.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 6. november d. å. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Lembourn.

Formanden: Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at stedfortræderen indkaldes. (Ophold). Det er vedtaget. Stedfortræderen, retsassessor *Frederik Aa. Elmerkjær*, Glostrup, der i skrivelse af 27. d. m. har meddelt, at han er villig til at indtræde som midlertidigt medlem, vil herefter blive indkaldt fra og med den 6. november d. å.

Den næste sag på dagsordenen var:

Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (*Gerda Møller*): I skrivelse af 16. d. m. anmodede folketingsmand *Hauch* om orlov på grund af sygdom, og i sit møde den 22. d. m. vedtog folketinget at meddele den ønskede orlov fra og med den 22. d. m. og at indkalde stedfortræderen som midlertidigt medlem fra og med den 22. oktober d. å. 1. stedfortræder for venstre i Skanderborg amtskreds, hvor hr. *Hauch* er valgt, er gårdejer *Peer Skov Thulesen*, der i skrivelse af 20. d. m. har meddelt, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget i anledning af hr. *Hauchs* orlov.

Endvidere er modtaget anmodning fra folketingsmand *Poul Dalsager* om orlov fra og med den 1. november d. å. på grund af